

סיפורה המופלא של הפרה "לימה 824"

להביא את הפרה כדי לבחון את מצבה. תוך שעתיים מהמקרה היתה הפרה בידי צוות ביה"ח בראשותו של ד"ר אוהד לוי. לאחר בדיקות והתייעצויות הובהר לנו, כי ניתן לנתח את "לימה" תוך הדגשת הסיכונים לפרה ולעובר והעלות הגבוהה של ניתוח מסוג זה. מבחינתנו הרפתנים השיקול לא היה כלכלי, אלא יותר רגשי והחלטנו לנתח. להלן תאור הניתוח כפי שנכתב על ידי צוות הרופאים המטפל.

ניתוח לסת שבורה בפרה חולבת בהריון גבוה

ב-20.9.92 נשלחה לביה"ח הווטרינרי שבבית-דגן פרה חולבת, בת 6 שנים, בחודש השביעי להריונה, עם פגיעה חמורה בלסת התחתונה שנגרמה על ידי טרקטור. בצילומי הרנטגן שנעשו נתגלו שבירים בשני צדי הלסת התחתונה. כדי להחזיר את הלסת ליכולת פעילות נורמלית וכמובן להציל את הפרה, היינו חייבים לנתח ולקבע את השבירים בלסת. הבעיות שנצבו בפנינו היו רבות:

- * הפרה מבוגרת, כבדה ובהריון מתקדם. כדי למנוע את התנפחות הכרס חובה היה להכניס את הפרה לפני הניתוח לצום של 48 שעות ללא מזון ו-12 שעות ללא שתיה.
- * במקרה הנדון הפרה לא יכלה לאכול ושתיה מעט, לכן היה חשש מפני ירידה דרסטית ברמת הסוכר וברמת הסידן, דבר העלול להוביל להתרופות צואר הרחם ואיבוד העובר.

באחד מימי סוף הקיץ קרתה התאונה. אחד מהנערים העובד ברפת לא שם לב, שאחת הפרות קשורה באבוס ובמהלך קירוב האוכל פגע בפרה פגיעה חמורה. מעוצמת המכה נשברו שני צדי הלסת התחתונה ונקרעה הלחי הימנית של הפרה.

הנער, המום וחיוור, סיפר את אשר קרה אך לא ידע לומר בוודאות את מספר הפרה. בדרכי אל מקום האירוע היתה לי תחושה קשה, שמדובר באחת הפרות הטובות שלנו ובלבי אמרתי: "רק לא 824" – אך תפילתי לא עזרה. זאת היתה לימה!

המראה היה נורא. לימה עמדה בצד, נוטפת דם מהפה, הלחי קרועה והלסת שבורה. כעסתי מאוד, אך מעבר לכך היה ברור לכל שאין מה לעשות, הפרה הלכה. הרופא המטפל שהוזעק, ד"ר מיכאל שיין היה תמים דעים לגבי מצב הפרה וקבע שאין מנוס אלא לשלח לשחיטת אונס למרבק. אך כאחד שמכיר היטב את לימה, קשה היה להשלים עם מצב זה והחלטתי כי חייבים לנסות ולהצילה ויהי מה.

ואלה הם נתוני הפרה לימה ביום הפגיעה: בת 6, תחלובה שלישית, 7 חודשי הריון, ממש לפני הייבוש, תנובת חלב 46 ליטר. נתונים נוספים: ב-295 ימי חליבה נתנה 16,300 ליטר, ממוצע של 55 ליטר ליום. כמות החלב ב-3 תחלובות היתה 39,000 ליטר.

לאחר התייעצות נוספת עם ד"ר שיין יצרנו קשר עם ביה"ח הווטרינרי בבית-דגן ונתבקשנו

תאור הניתוח

- * תהליך ההרדמה עצמו מסוכן לפרה ולעובר. ההרדמה גורמת לירידה בקצב הלב אצל הפרה ובעקבותיו אצל העובר, דבר העלול להוביל למות העובר או הפרה.
- * בנוסף, לפני הניתוח הפרה מושכבת על הגב ועקב לחץ הקיבות והרחם על אבי העורקים עלולות להיגרם הפרעות בהספקת הדם.
- * לאחר הניתוח עלולים להיגרם סיבוכים רבים, כגון זיהום הפצע, חוסר יכולת לאכול, לשתות ולבלוע רוק. (פרה בולעת בממוצע 60 ליטר רוק ביום וחוסר בליעת רוק מוליך לירידה ברמת האלקטרוליטים בדם).
- * סיבוך נוסף הוא פירוק הקיבוע של הלסת השבורה עקב מכה או עקב פעולת לעיסה.
- * בניתוח מעין זה קיימים סיבוכים וסיכונים רבים נוספים. לאחר שהוברר לבעלים בדבר סיכונים אלה וכמובן עלות הניתוח (אלפי שקלים), הוחלט בהסכמת הבעלים לגשת לביצוע הניתוח.
- * הפרה הורדמה בזריקה לתוך הוריד של קטאמין וגליצרול גאוקולט. לאחר שהוחדר צינור לתוך קנה הנשימה, הפרה הוחזקה מורדמת במשך הניתוח בעזרת הרדמה של גז הלוטן. (נמנענו מהרדמת הפרה ברומפון עקב הריונה המתקדם).
- * הפרה הושכבה על גבה, נעשה חתך בצדה התחתון של הלסת, מעל מקום השבר. לאחר חשיפת מקום השבר, הוא הוחזר למקומו וקובע בעזרת פלטות מתכת אל-חלד כירורגיות ושבעה ברגים בקוטר 4.5 מ"מ ואורכים התואמים את עובי העצם.
- * במהלך הניתוח, נבדקה התאמת הלסת התחונה לעליונה על מנת לוודא, שבסיום הניתוח יהיה לפרה מנשך תקין ויכולת תקינה לסגירת הלסתות.
- * בצד השני בוצע תיקון בשיטה זהה.
- * לאחר סגירת העור נתפרו מספר חתכים שנגרמו מהפציעה הראשונית.

הפרה "לימה 824", עדיין בהרדמה כללית, כמה שעות אחרי הניתוח.

ידענו כיצד תעבור ההמלטה, מה יעלה בגורל הוולד ואם יהיה זה זכר או נקבה.

במועד הצפוי, בשעות הבוקר המוקדמות החלה ההמלטה. ההמלטה היתה תקינה ותוך חצי שעה יצאו לאויר העולם שתי נקבות תאומות.

לא האמנו למראה עינינו. ההרגשה היתה נפלאה, שלמרות הכל הצלחנו וכפיצוי קיבלנו שתי תאומות יפות להמשך המסורת.

היום, 4 חודשים לאחר התאונה, לימה נמצאת בתחלובה הרביעית ומגיעה ל-60 ליטר ליום. אין ספק שההשקעה בניתוח ובאישפוז היתה כדאית!

לסיום, אני רוצה להודות בשם צוות הרפת בקבוצת שילר, לצוות הרופאים המנתח בביה"ח הווטרינרי שעשו הכל כדי להציל את "לימה". כל הכבוד!

ואיך אומרים... הפעם זה הצליח לנו!

שוקה אלימה

קבוצת שילר

הניתוח ערך שלוש שעות, והפרה התעוררה ללא סיבוכים מיוחדים. לאחר הניתוח הוחזקה הפרה בתא והוונה בשעות הראשונות על ידי מתן אינפוזיה לווריד. לאחר מכן החלה לקבל מזון רך שרובו היה מורכב ממנתה הרגילה. (תמונה מס' 4) תוך 48 שעות מהניתוח הפרה החלה לאכול בתיאבון רב, וללא שום בעיות וחזרה לפעילות מעיים רגילה.

ד"ר איתמר צור – כירורג

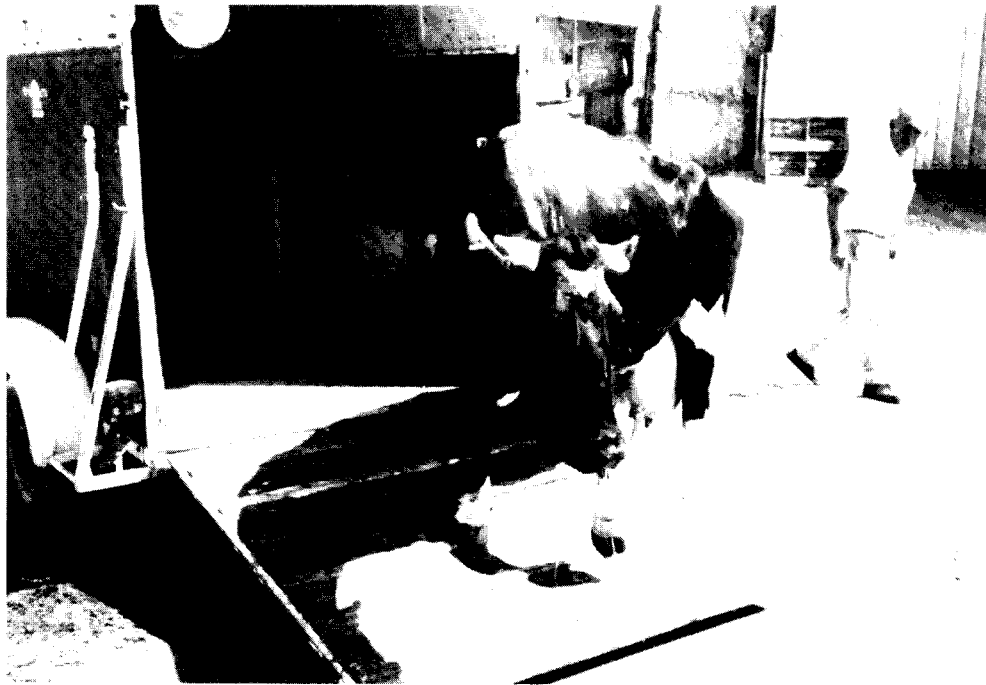
פרופ' רעיה וייט – מרדימה

ד"ר אנדי הופמן – רופא קליני

ד"ר אוהד לוי – רופא קליני

לאחר 10 ימי אישפוז וטיפול מסור של צוות ביה"ח, הבאנו את "לימה" חזרה לרפת ושם חיכה לה הפינוק והמשך הטיפול של צוות הרפתנים.

לימה הוכנסה לתא נפרד עד לשלב ההמלטה. הסקרנות היתה גדולה והציפיה היתה קשה. לא

"לימה" חוזרת הביתה, יורדת בכוחות עצמה מן האמבולנס.

סיפורה של לימה עצמה

לשוקה. יש תקוה.
בקיזור, מתקשרים לבית החולים הווטרנרי ומחליטים לנתח אותי. מדברים שהניתוח יעלה הרבה כסף. מה יש, לא מגיע לי? הרי זה לא אשמתי. הובילו אותי לבית-דגן. כל הזמן דאגתי מה יהיה עם ההריון. רק שלא אאבד את בנותי. הורדמתי. כשהתעוררתי היה בוקר. הייתי תפורה על כל הראש. מיד אמרו לי שהניתוח הצליח.
אחרי עשרה ימי אישפוז חזרתי לרפת שאני כל כך אוהבת. טיפלו בי כמו בתינוקת ואט אט חזרתי לעצמי.
נולדו לי תאומות ואני משתדלת כפל כפליים בתנובת החלב.

אני רוצה להודות מקרב לב ומקרב עיני לרפתנים שלא איבדו צלם אנוש, לרופאים ולכל אלה שעזרו לי להתאושש ולחזור לעצמי.
לקרני, אני באמת סולחת. רק שיהיה יותר זהיר.

מו... סר השכל:
אסור לאבד תקוה וגם בהמות כמוני זקוקות למעט אהבה.
שיהיה לכם כל טוב ושתמשיכו להנות מאתנו!
לימה

אני לימה מקבוצת שילר, פרה. אבל מה? מצטיינת במיוחד. בקיזור פרה! פרה!
מתייחסים אלי יפה, נותנים אוכל כמו שצריך. החיים באמת טובים, עד אותו יום מר ונמהר שייחרט אצלי בזכרון לעולמי עד.
אני אוכלת לי בנחת את ארוחת הצהריים ופתאום בלי שום התראה מוקדמת מגיח לו הטרקטור.
אני מנסה להוציא את הראש מהעול, אך העול סגור. הטרקטור מתקרב, עוד מטר ועוד מטר ואז... מכה אדירה בראש.
הלסת נשברה לשניים, דם לכל הכיוונים, הרסו לי את הפנים. בא לי למות, מה עושים אלוהים, מה עושים?

ואז מגיע שוקה, זה שתמיד צועק, אני רואה שדמעות עומדות לו בעיניים. תראה מה עשו לי?!

אני יודעת שבמצבי הפתרון היחידי זה "מרבק", אבל אני כל כך רוצה לחיות, לא רוצה למות, כל כך טוב לי פה איתכם.

הביאו את הדוקטור, מיכאל. מיכאל בחור נחמד, פליבוי כזה, כל כמה חודשים מדגדג אותי מאחור.

הפעם הוא בעצמו אומר שאין ברירה, "פרה אבודה". אבל שוקה לא מסכים, יש לו לב טוב

אל תאכל קש

אמינות ואיכות בהספקת מזון גס לבקר ולצאן

הספקה לקיץ 1993

תחמיצים – חיטה ותירס, קש חיטה
שחת דגנים, שחת קטניות

ג"ג ייצור ושיווק מזון לבקר בע"מ

מפעל איזורי משקי הגליל העליון, הגליל העליון 10200
טל: 943956, 943960, 06-943958, פקס' 06-943959